ological finds consisted of sherds of late 15th–19th-century household pottery and stove tiles as well as a Crimean War commemorative medal (Fig. 4).

KĖDAINIAI

Mantas Užgalis

Smilgos gatvė 8A

Kėdainiuose, Smilgos g. 8A sklype, kuris yra greta senosios turgaus aikštės (dabar Senoji Rinkos aikštė), atlikti mažos apimties archeologiniai tyrimai suprojektuoto bei vėliau pakloto elektros kabelio tranšėjos vietoje. Ši vieta yra į P–PV nuo XV a. suformuotos turgaus aikštės, kuri net iki XVI a. pabaigos buvo pagrindinė turgavietė Kėdainiuose. XVII a. apsigyvenus žydams, aikštės Š dalyje pastatytos Žieminė ir Vasarinė Sinagogos, kurios dabar sudaro Sinagogų kompleksą (UK 1387). Tyrimų vieta yra Kėdainių senojo miesto archeologinės vietovės (UK 5148) ir senamiesčio (UK 16074) teritorijose. Žvalgomųjų tyrimų metu ištirti du 1x1 m bei vienas 2x1 m dydžio šurfas (4 m^2 plotas) bei žvalgyta apie 35 m ilgio atviru būdu kasta trasa (14 m^2 plotas). Iš viso ištirtas 18 m^2 plotas.

Kėdainių Senosios rinkos P dalyje, arčiausiai Smilgos g. 8A sklypo, archeologinius tyrimus vykdė A. Juknevičius. Jų metu atidengti XIV–XX a. kultūriniai sluoksniai, išskirti keturi turgaus aikštės bei trys jos užstatymo horizontai (*ATL 1990 ir 1991 metais*, t. II, p. 28–32; *ATL 2006 metais*, 2007, p. 321–324).

Arčiausiai Senosios rinkos aikštės kastame 2x1 m dydžio šurfe 1 iki 1,2–1,4 m gylio fiksuoti XX a. kultūriniai sluoksniai, perkasimai bei iki 1 m gylio anksčiau pakloti inžineriniai tinklai. Žemiau aptiktas 80–90 cm storio maišytas rusvai pilkos molingos žemės sluoksnis, o apie 2–2,1 m gylyje aptikta kaulų sankaupa. Nustatyta, kad tai naminių gyvulių, t. y. galvijų, kiaulių, ožkos ar avies kaulai. Sluoksnyje rasta XVII–XVIII a. datuojamų raudono molio žiestų koklių fragmentų, juodo ir raudono molio puodų, raudono ir pilko molio neglazūruotų lėkščių šukių (1 pav.). Pasiekus įžemį (rudą molį), apie 2,1 m gylyje aptiktos dar dvi įgilintos duobės 1–2. Duobės į įžemį įgilintos iki 2,9–3,1 m gylio. Užpilde radinių neaptikta.

Šurfas 2 (1x1 m dydžio) tirtas tarp Senosios Rinkos aikštės 3, Smilgos g. 8A ir Smilgos g. 10 namų esančioje teritorijoje. Nors įžemis pasiektas 1,8 m gylyje, čia visų pirma aptiktas XIX–XX a. iki 40 cm storio sluoksnis, kurį geriausia charakterizuoja Čekoslovakijos gamybos porceliano šukė. Žemiau šio sluoksnio aptiktas iki 1,2 m storio pilko priemolio sluoksnis su smulkiomis raudono molio plytų duženėlėmis bei trupiniais. Šiam sluoksniui datuoti radinių neaptikta.

Šurfas 3 (1x1 m dydžio) tirtas ties Smilgos g. 8A pastato R kampu. Tirtoje vietoje iki 50 cm gylio yra judintas sluoksnis, kuriame

1 pav. Šurfe 1 aptikti XVII–XVIII a. radiniai. R. Bračiulienės nuotr.

Fig. 1. 17th–18th-century finds from Test Pit 1.

aptikta XVII–XX a. radinių – tiek XX a. šiukšlių, tiek XVII–XVIII a. pilko, raudono molio puodų, raudono molio baltai glazūruoto ąsočio, žiesto raudono molio koklio šukių. Šis sluoksnis veikiausiai niveliacinis, nes po juo aptiktas dar vienas 80–110 cm storio judintos juosvos žemės sluoksnis, kuriame rasti pakloti XX a. II pusės inžineriniai tinklai. Tik vidutiniškai 1,5 m gylyje pasiektas juosvos žemės sluoksnis su XVII–XVIII a. archeologiniais radiniais, t. y. raudono molio glazūruotų puodų ir lėkštės fragmentai, rusvo–pilko molio glazūruoto ąsočio šukės (2 pav.). Šurfe įžemis dėl mažo tirto ploto nepasiektas, įsigilinta iki 1,9 m.

Surinkti radiniai datuojami XVII–XX a. 18 radinių perduota KėKM.

2 pav. Šurfe 3 aptikta XVII–XVIII a. puodo šukė. R. Bračiulienės nuotr.

Fig. 2. A 17th–18th-century potsherd from Test Pit 3.

Smilgos St. 8A

A field evaluation (3 test pits totalling roughly 18 m^2) and survey were conducted beside Senosios Rinkos Square in Kėdainiai, one of the city's oldest sites where earlier archaeological investigations have even revealed a 14th-century settlement layer. The test pits yielded a 17th–18th-century layer with contemporary finds (Figs. 1–2).

KERNAVĖ

Mindaugas Pilkauskas

Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčios šventorius

2021 m. Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčios šventoriuje greta įėjimo planuota statyti dvi šventųjų skulptūras. Skulptūrų vietose buvo atliekami žvalgomieji tyrimai. Tirti du 1,2x1,2 m ir 1,3x1,2 m dydžio šurfai, iš viso tyrinėtas 3 m^2 plotas.

Dabartinė Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės mūrinė bažnyčia pastatyta XX a. 2–3 dešimtmečiais. 1912 m. liepos 22 d. statomos bažnyčios pamatus pašventino Kalvarijos klebonas kunigas Starosiekas. Pabaigtą bažnyčią 1924 m. rugpjūčio 17 d. pašventino kunigas Juozapas Kukta. Šventorius cementine tvora aptvertas 1931 m. Prieš pastatant bažnyčią, šioje vietoje buvo Kernavės miestelis, įsikūręs XV a. pradžioje. Tyrimų vieta yra netoli senosios bažnyčios šventoriaus, tačiau už jo ribos – jau miestelio teritorijoje. Kernavės miestelis viršutinėje terasoje įsikūrė po XIV a. pabaigos, kai per kryžiuočių antpuolį sudegė senasis viduramžių miestas slėnyje. 1809 m. Kernavės miesto plane tyrimų vieta patenka į tuščią plotą tarp miestelio sodybų ir bažnyčios. Netoliese vaizduojamos sodybos, priklausančios klebonijai, ir smuklės vieta.

Dabartinės Kernavės bažnyčios šventoriuje archeologiniai tyrimai nevyko, tačiau aplinkoje daug kasinėta: 1989–1991 m. A. Jankauskas ir G. Karnatka tyrinėjo senosios bažnyčios ir jos šventoriaus vietose. Atidengti bažnyčios pamatai, taip pat tyrinėtas XV–XVII a. kapinynas,